CZU: 347.441.62 DOI: https://doi.org/10.67457/lv26.2.15



Elena ARAPU[1]
elenarapu@yahoo.com

CONSIDERAȚII PRIVIND BUNA-CREDINȚĂ ÎN MATERIA DREPTURILOR PERSOANEI

***Abstract**: Obiectivul principal al lucrării este determinarea rolului pe care îl are capacitatea civilă a persoanelor fizice și juridice de a încheia anumite acte juridice civile de asigurare a securității circuitului civil și a protecției terților de bună-credință. Cunoașterea, cunoașterea prezumată sau necunoașterea aptitudinilor celeilalte părți de a încheia actul juridic este determinantă la aprecierea bunei-credințe a terțului și în privința consecințelor care pot surveni, precum și în privința actului încheiat în aceste condiții. Totodată, sunt supuse analizei mecanismele de opozabilitate privind măsurile de ocrotire, domiciliul persoanei fizice și sediul persoanei juridice, fiind identificate dificultățile practice cauzate de lipsa unor mecanisme eficiente de publicitate, în special în materia măsurilor de ocrotire, și impactul acestora asupra validității actelor juridice și asupra protecției terților. Cercetarea abordează, de asemenea, consecințele lipsei împuternicirilor reprezentantului, precum și efectele nulității hotărârii organului competent prin care au fost acordate asemenea împuterniciri. Sunt delimitate situațiile în care aceste vicii pot fi opuse terților de cele în care prevalează buna-credință. Se poate concluziona că buna-credință și încrederea legitimă a terților trebuie protejate ori de câte ori aceștia s-au bazat pe informații oficiale sau pe aparența juridică creată în condițiile legii, iar lipsa unor mecanisme eficiente de publicitate poate afecta atât validitatea actelor juridice, cât și securitatea raporturilor juridice.*

***Cuvinte-cheie:** persoană, capacitate juridică civilă, bună-credință, terț, reprezentare, împuterniciri, nulitate.*

CONSIDERATIONS ON GOOD FAITH IN THE LAW OF PERSONS

***Abstract**: The main objective of this paper is to determine the role of the civil legal capacity of natural and legal persons to conclude certain civil legal acts in ensuring the security of civil transactions and the protection of good-faith third parties. The knowledge, presumed knowledge, or lack of knowledge regarding the other party's legal capacity to conclude a legal act is decisive in assessing the good faith of a third party and the legal consequences that may arise both for that third party and for the legal act concluded under such circumstances. The paper*

[1] **Doctorandă, Școala Doctorală Științe Juridice și Economice, Universitatea de Stat din Moldova. Asistent universitar, Departamentul Drept Privat, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova (ROR: https://ror.org/0475kvb92); e-mail: rector@usm.md; e-mail: elenarapu@yahoo.com, ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-8678-291X**

also examines the mechanisms ensuring the opposability of protective measures, the domicile of natural persons, and the registered office of legal persons, identifying the practical difficulties caused by the absence of effective publicity mechanisms, particularly in relation to protective measures, and the impact of these deficiencies on the validity of legal acts and the protection of third parties. Furthermore, the research addresses the legal consequences of a representative acting without authority, as well as the effects of the annulment of the decision of the competent body by which such authority was granted. It distinguishes between situations in which these defects may be invoked against third parties and those in which the protection afforded by good faith prevails. It is concluded that the good faith and legitimate expectations of third parties should be protected whenever they have relied on official information or on a legal appearance created in accordance with the law, while the absence of effective publicity mechanisms may undermine both the validity of legal acts and the security of legal relationships.

Keywords: *person, civil legal capacity, good faith, third party, representation, authority to represent, nullity.*

1. INTRODUCERE

Terții care intră în relații cu o persoană fizică sau juridică trebuie să fie interesați de capacitatea civilă a persoanei și, în special, privitor la eventualele restricții ale acesteia la încheierea actelor juridice. Doctrina definește capacitatea juridică civilă (capacitatea civilă) drept o parte a capacității juridice a omului care constă în aptitudinea acestuia de a avea drepturi civile, de a avea și de a-și asuma obligații civile, prin încheiere de acte juridice.[1] **Capacitatea civilă** include **capacitatea de folosință** și **capacitatea de exercițiu**. Capacitatea de folosință[2] este aptitudinea persoanei de a avea drepturi și obligații. Capacitatea de exercițiu[3] este aptitudinea persoanei de a dobândi drepturi și de a-și asuma obligații prin acțiunile sale.[4] Capacitatea de folosință este recunoscută în mod egal tuturor persoanelor fizice, este determinată de lege și reprezintă aptitudinea persoanei fizice de a fi titulară de drepturi și obligații civile, calitatea de a fi subiect individual de drept civil, adică participant la diferite raporturi juridice civile. Se cunoaște că simpla existență a persoanei fizice este suficientă pentru a avea drepturi și obligații civile, această existență însă nu este suficientă pentru ca subiectul de drept civil să poată încheia personal acte juridice civile. Numai persoana ajunsă la o anumită maturitate psihică poate încheia în mod valabil, conștient și de sine stătător acte juridice civile. Această maturitate psihică este condiția în care legea recunoaște persoanei fizice capacitatea de exercițiu.[5]

Există însă anumite incidente ce afectează discernământul persoanei și, eventual, actele juridice încheiate de aceasta într-o astfel de stare, incidente ce constituie temei de instituire a unor măsuri de ocrotire, care au drept scop protejarea atât a intereselor persoanei ocrotite, cât și a terților cu care aceasta încheie contractul.

Capacitatea juridică a persoanelor fizice, la etapa actuală, are o reglementare diferită în legislația națională față de cea existentă până în 2017, astfel încât persoanele fizice

[1] Baieș S., Roșca N. Drept civil. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică, Chișinău: Î.S.F.E.P. „Tipografia Centrală", 2014. 392 p. ISBN 978-9975-53-306-5, p. 255

[2] Codul civil al Republicii Moldova stabilește la art. 24: „(1)Capacitatea de a avea drepturi și obligații civile (capacitatea de folosință) se recunoaște în egală măsură tuturor persoanelor fizice. (2) Capacitatea de folosință a persoanei fizice apare în momentul nașterii și încetează o dată cu moartea. (3) Dreptul la moștenire a persoanei fizice apare la concepțiune dacă se naște vie."

[3] Codul civil al Republicii Moldova stabilește la art. 25: „Capacitate de exercițiu este aptitudinea persoanei de a dobândi prin fapta proprie și de a exercita drepturi civile, de a-și asuma personal obligații civile și de a le executa."

[4] Baieș S., Roșca N. Drept civil. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică, op.cit., p. 75.

[5] Baieș S., Roșca N. Drept civil. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică, op.cit., pp. 255-256.

nu mai pot fi declarate „incapabile", așa precum până la reformarea dreptului persoanelor ocrotite, majorul cu dizabilități mintale era pus de regulă sub măsura tutelei sau a interdicției judecătorești și era lipsit (total) de capacitate de exercițiu[6]. Totuși, pot fi instituite măsuri de ocrotire asupra persoanelor fizice adulte sau care au dobândit pe altă cale capacitate deplină de exercițiu, dar care, din cauza bolilor mintale ori a deficiențelor fizice sau psihologice nu sunt în stare să conștientizeze acțiunile lor sau să-și exprime voința. Măsurile de ocrotire a persoanei fizice adulte au drept scop să o ajute, luând în calcul, în primul rând, sentimentele și dorințele acesteia. Instituția măsurilor de ocrotire a persoanei fizice adulte capătă o reglementare mult mai vastă și diferită, astfel încât de interesele persoanei ocrotite se pot ocupa mai mulți subiecți, iar procedura de aplicare a măsurilor de ocrotire este diferită, în funcție de starea sau situația acesteia.[7]

După cum se menționează în doctrină[8], astăzi este „dificil să mai vorbim despre existența unei capacități de exercițiu a persoanei în general, dar este cazul să adăugăm un detaliu și să ne referim la existența capacității de exercițiu a persoanei pentru actul juridic civil concret vizat sau pentru procesul civil concret vizat".

Locul central al prezentei cercetări este conceptul de **bună-credință**, privit în accepțiunea sa de credință sinceră eronată, starea psihologică a terțului care, în lipsă de cunoaștere efectivă sau cunoaștere prezumată ignoră existența unei limite de capacitate, a unui viciu al împuternicirilor ori a unei alte împrejurări care i-ar fi defavorabilă. Întrebarea fundamentală pe care o ridică materia dreptului persoanelor este următoarea: în ce măsură limitele capacității civile, fie ele rezultate dintr-o măsură de ocrotire, dintr-un viciu al localizării juridice a subiectului ori dintr-o deficiență a împuternicirilor de reprezentare, pot fi opuse unui terț care, la momentul încheierii actului, s-a încrezut în mod legitim în aparența juridică creată? Răspunsul depinde, în fiecare ipoteză, de un mecanism de publicitate care să transforme necunoașterea efectivă în cunoaștere prezumată și, astfel, să așeze pe umerii terțului riscul ignorării.

2. METODE ȘI MATERIALE APLICATE

Cercetarea are caracter teoretico-aplicativ și de drept comparat. Sub aspect metodologic, au fost utilizate *metoda logico-juridică* (pentru analiza și interpretarea normelor juridice relevante în materie de opozabilitate și a corelației dintre regulă și excepție în materia cunoașterii efective și celei prezumate), *metoda comparativă* (prin raportarea soluțiilor oferite de prevederile Codului civil al Republicii Moldova la cele ale Codului civil al României, ale dreptului francez și ale altor reglementări europene), *metoda istorică* (pentru a „surprinde" tranziția de la modelul incapacității declarate la modelul măsurilor de ocrotire.

Materialele utilizate cuprind (i) acte normative: Codul civil al Republicii Moldova[9], Codul civil al României[10], Directiva (UE) 2017/1132 privind anumite aspecte ale dreptu-

[6] Cazac O. Capacitatea procesuală a adultului cu dizabilități mentale. În: Nicolae M. (coord.) Persoana și întreprinderea. Aspecte teoretice cu implicații și aplicații practice. București: Solomon, 2025, pp. 150-223. ISBN 978-606-9628-77-5 [online], disponibil pe: https://animus.md/blog/capacitatea-procesuala-a-majorului-cu-dizabilitati-mintale/, accesat la 1.04. 2026.

[7] Cazacu D. Măsurile contractuale și judiciare de ocrotire a persoanei fizice adulte: noțiuni introductive. În: Revista Institutului Național al Justiției, nr. 4 (47), Chișinău: „Tipografia Sirius" SRL, 2018, p. 9-14. ISSN 1857-2405, disponibil pe: https://www.inj.md/sites/default/files/RINJ_4_47_2018_0.pdf, accesat la 1.04. 2026.

[8] Cazac O. Capacitatea procesuală a adultului cu dizabilități mentale, op. cit.

[9] Codul civil al Republicii Moldova. Nr.1107-XV din 06.06.2002. În: M.O. nr. 82-86 din 22.06.2002 [online]. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149719&lang=ro# (accesat la data de 1.04. 2026).

[10] Codul civil al României intrat în vigoare pe 01.10.2011 conform Legii nr.71/2011 pentru punerea în aplicare

lui societăților comerciale[11], legislația specială (Legea nr. 1134 cu privire la societățile pe acțiuni[12]), precum și de (ii) doctrină – lucrări, tratate și comentarii ale autorilor autohtoni, români și ale altor state, adnotări la articolele Codului civil al Republicii Moldova publicate pe portalul *Codul civil adnotat* (https://animus.md/). Discuțiile sunt structurate în elemente de drept național și elemente de drept comparat.

Lista abrevierilor

Cod civil – Codul civil al Republicii Moldova;

Cod civil rom. **–** Codul civil al României;

Directiva (UE) 2017/1132 – Directiva (UE) 2017/1132 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale;

alin. - alineat;

art. - articol;

op.cit. - operă citată;

p. - pagină;

pp. - pagini;

pct. - punct.

3. DISCUȚII ȘI REZULTATE OBȚINUTE

Capacitatea civilă, opozabilitate și protecția terțului de bună-credință. Repere conceptuale.

Terții, care intră în relații cu o persoană fizică sau juridică, au un interes legitim de a cunoaște capacitatea civilă a celeilalte părți și, în special, eventualele limite ale acestei capacități. Sistemul de drept privat răspunde acestui interes prin tehnica *opozabilității*: o limită de capacitate, un viciu de reprezentare sau o modificare a elementelor de identificare a subiectului nu produc efecte față de terți decât în condițiile prevăzute de lege, de regulă după îndeplinirea unei formalități de publicitate. Mecanismul are o dublă funcție: pe de o parte protejează persoana ocrotită ori persoana juridică împotriva actelor încheiate viciat, dar protejează în egală măsură terțul care s-a încrezut în aparența creată potrivit legii.

Distincția esențială operează între *cunoașterea efectivă* și *cunoașterea prezumată*. Cunoașterea efectivă, faptul că terțul a aflat în concret, prin orice mijloc, despre viciu sau despre limită, înlătură întotdeauna protecția acordată bunei-credințe, întrucât terțul care știe nu mai poate invoca încrederea. Cunoașterea prezumată, în schimb, este o ficțiune legală: legea consideră că terțul cunoaște conținutul unui registru public, indiferent dacă l-a consultat sau nu. Tocmai de aceea, prezumția de cunoaștere nu poate funcționa decât dacă registrul este accesibil și ușor de consultat. În lipsa acestei condiții, prezumția de cunoaștere devine o sancțiune inechitabilă aplicată terțului diligent. Astfel, regula opozabilității condiționată de publicitate, dublată de excepția cunoașterii efective

a Codului civil. În: Monitorul Oficial al României nr.511 din 24 iulie 2009 [online]. http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/175630 (accesat la 1.04. 2026).

[11] Directiva (UE) 2017/1132 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale (codificare) (Text cu relevanță pentru SEE), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 169, 30 iunie 2017, p. 46-127 [online]. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L1132 (accesat la data de 1.04. 2026).

[12] Legea nr. 1134 din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr. 372-382, art. 341 (republicată), modificată prin Legea nr. 92 din 28 mai 2026, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2026, nr. 238–241, art. 242 (în vigoare de la 1 ianuarie 2028) [online]. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=154811&lang=ro# (accesat la data de 1.04. 2026).

are implicații în cele patru materii analizate în continuare: măsurile de ocrotire, domiciliul persoanei fizice, sediul, denumirea, administratorul persoanei juridice, și, în fine, viciile reprezentării.

Publicitatea măsurilor judiciare de ocrotire. Elemente de drept național.

În materie de publicitate a instituirii, modificării și revocării măsurii judiciare de ocrotire a persoanei fizice, măsură care poate avea ca efect limitarea capacității de exercițiu, art. 96 alin. (1) Cod civil prevede că instituirea măsurii, condițiile acesteia, modificarea (inclusiv desemnarea altui ocrotitor provizoriu, curator sau tutore) și revocarea ei devin opozabile terților doar după înregistrarea acestor date în modul prevăzut de Guvern. Norma nu prevede ca excepție cunoașterea efectivă de către terț. Norma are importanță deosebită în cazurile în care se invocă nulitatea sau ineficiența actului juridic încheiat de către adultul ocrotit cu terțul interesat. Din punct de vedere practic, în Republica Moldova încă nu a fost creat un asemenea mecanism de publicitate, ceea ce zădărnicește protecția adulților ocrotiți de actele juridice pentru care nu au capacitate de exercițiu.

După cum s-a afirmat, „nu este suficient ca existența unei măsuri de ocrotire limitative de capacitate să fie înscrisă într-un registru al autorității, dacă registrul nu este ușor accesibil terților interesați. În acest caz, măsura de ocrotire nu este însoțită de publicitate. Deci, ea are viciul inopozabilității față de terți”.[13] Mai mult, s-a propus un mecanism potrivit nevoilor circuitului civil cu care interacționează majorii cu dizabilități mintale. „Dacă legea instituie o prezumție legală de cunoaștere a anumitor înscrieri dintr-un anumit registru, ea trebuie imediat să organizeze un mecanism facil, pentru orice persoană interesată, de a verifica și de a cunoaște existența măsurii de ocrotire și, în special, efectul ei asupra capacității. În caz contrar, opozabilitatea legală absolută, fără șanse de cunoaștere efectivă, se transformă într-un meci de box în care mâinile unuia dintre sportivi sunt legate, iar celălalt lovește în voie (primul este terțul interesat, iar al doilea este majorul cu dizabilități mintale)”.[14] Această imagine, deși formulată în materia capacității procesuale a adultului cu dizabilități mintale, sintetizează cu acuratețe tensiunea de fond a întregii materii: pe de o parte, protecția persoanei ocrotite (sau a persoanei juridice ale cărei organe au acționat viciat), iar pe de altă parte, protecția terțului de bună-credință și securitatea dinamică a circuitului civil. Astfel, prezentul studiu își propune a scoate în evidență că dreptul moldovenesc al persoanelor, în redacția sa actuală, conține un sistem coerent de reguli de opozabilitate care, de obicei, face să prevaleze buna-credință a terțului, doar că efectivitatea acestui sistem este condiționată de existența unor registre publice accesibile, condiție care, în materia măsurilor de ocrotire, nu este încă realizată pe deplin în Republica Moldova.

Soluția de echilibru ține de regimul actelor încheiate de persoana ocrotită. Astfel, art. 33 Cod civil sancționează cu ineficiență actul juridic la care este parte o persoană supusă unei măsuri de ocrotire judiciare, încheiat fără încuviințarea ori autorizarea necesară.[15] În același timp, art. 335 Cod civil sancționează cu nulitate relativă actul juridic încheiat de o persoană în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară dacă, conform legii sau hotărârii judecătorești, actul juridic putea fi încheiat valabil în numele persoanei doar prin intermediul ocrotitorului provizoriu, curatorului sau tutorelui său.[16] Pe de altă

[13] Cazac O. Capacitatea procesuală a adultului cu dizabilități mentale, op. cit.
[14] Cazac O. Capacitatea procesuală a adultului cu dizabilități mentale, op. cit.
[15] Art. 33 Cod civil. „Ineficiența actului juridic la care este parte un minor sau o persoană supusă unei măsuri de ocrotire judiciare, încheiat fără încuviințarea ori autorizarea necesară”.
[16] Art. 335 Cod civil. „Nulitatea actului juridic încheiat de o persoană în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară”.

parte, art. 337 Cod civil privind nulitatea actului încheiat de o persoană fără discernământ, prevede la alin.(2) că actul nu este anulabil dacă el corespunde dorințelor și sentimentelor persoanei și, totodată, face parte din categoria actelor pe care persoana ocrotită le putea încheia de sine stătător ori a fost încheiat de reprezentantul împuternicit sau cu încuviințarea ocrotitorului.[17] Se observă că legiuitorul nu protejează mecanic persoana ocrotită, ci caută un punct de echilibru între interesul acesteia și securitatea circuitului, cu atât mai mult cu cât, în lipsa unui registru funcțional, terțul nu poate fi tratat ca având cunoaștere prezumată a măsurii. Cu toate acestea, potrivit alin.(2) al art. 335 Cod civil, legiuitorul pune pe seama persoanei cu capacitate deplină de exercițiu obligativitatea de a repara prejudiciul cauzat celeilalte părți prin încheierea actului juridic declarat nul dacă se demonstrează că *a știut sau trebuia să știe* că în privința celeilalte părți este instituită o măsură de ocrotire judiciară. În mod similar, alin.(2) al art. 33 Cod civil pune pe seama persoanei cu capacitate deplină de exercițiu obligativitatea de a repara prejudiciul cauzat celeilalte părți dacă se demonstrează că a știut sau trebuia să știe despre temeiul nulității.

Astfel, dispozițiile legale vin să sancționeze reaua-credință a persoanei cu capacitate deplină de exercițiu, nu doar prin lipsirea actului de efecte, după caz, ci și prin instituirea obligației acestuia de a repara prejudiciul atunci când se dovedește că a cunoscut sau trebuia să cunoască existența măsurii de ocrotire ori temeiul de ineficiență. Astfel, riscul juridic al încheierii actului este transferat asupra părții care a acționat cu rea-credință.

Localizarea juridică a persoanei fizice. Domiciliul și reședința temporară. Drept comparat.

Terții trebuie să fie interesați și de localizarea juridică în spațiu a persoanei fizice, adică de domiciliul sau reședința temporară. Or, domiciliul reprezintă ideea de legătură între o anumită persoană și un anumit loc, o identificare concretă în spațiu a unui subiect de drept urmată de efecte juridice, inclusiv în raport cu terții.[18]

În privința dovezii, art. 39 Cod civil instituie o prezumție de exactitate a adresei de domiciliu sau de reședință temporară înscrisă în profilul persoanei din Registrul de stat al populației, conform prevederilor actelor normative privind evidența locuitorilor Republicii Moldova. Potrivit alin. (2), în lipsa acestor înscrieri în Registrul de stat al populației ori atunci când acestea nu corespund realității, stabilirea sau schimbarea domiciliului ori a reședinței temporare nu va putea fi opusă terților, deci nu li se poate invoca cunoașterea prezumată, ea fiind constitutivă de rea-credință doar dacă rezultă din cuprinsul unui registru. Iar excepția prevăzută de alin. (3) o constituie cunoașterea efectivă a terțului interesat („domiciliul sau reședința temporară a fost cunoscut(ă) prin alte mijloace de cel căruia i se opune").

Sub aspectul **dovezii domiciliului**, regulile sunt stabilite la art. 91 Cod civil rom.[19] În doctrina română se menționează că excepția cunoașterii efective (art. 91 alin. (3) Cod civil rom.) își are fundamentul în împrejurarea că mențiunile din cartea de identitate referitoare la domiciliul și reședința persoanei nu au caracter constitutiv în ce privește de-

[17] Art. 337 Cod civil. „Nulitatea actului juridic încheiat de o persoană fără discernământ", alin. (2). Adnotare la art. 337 [online]. În: Codul civil Adnotat, disponibil pe: https://animus.md/adnotari/337/, accesat la 1.04. 2026.

[18] Diaconescu Ș. În: Diaconescu Ș., Vasilescu P. Introducere în dreptul civil, vol. I. București: Editura Hamangiu, 2022. ISBN 978-606-27-2150-3, p. 155.

[19] Art. 91 Cod civil rom. „Dovada": „(1) Dovada domiciliului și a reședinței se face cu mențiunile cuprinse în cartea de identitate. (2) În lipsa acestor mențiuni ori atunci când acestea nu corespund realității, stabilirea sau schimbarea domiciliului ori a reședinței nu va putea fi opusă altor persoane. (3) Dispozițiile alin. (2) nu se aplică în cazul în care domiciliul sau reședința a fost cunoscută prin alte mijloace de cel căruia i se opune."

terminarea acestora, ci numai caracter de evidență a persoanei respective. Ca urmare, domiciliul sau reședința vor putea fi dovedite cu orice mijloc de probă, chiar și atunci când prin aceasta se combat mențiunile corespunzătoare făcute în actul de identitate. Totuși, pentru a putea opune terților domiciliul astfel dovedit, este necesar ca persoana în cauză să facă și proba faptului că acela căruia i-l opune îl cunoscuse prin alte mijloace.[20] Astfel, atât titularul, cât și terții pot face dovada existenței unui anumit domiciliu chiar și în lipsa actului de identitate. De asemenea, aceștia pot demonstra că domiciliul real diferă de cel înscris în actul de identitate neactualizat. Cu toate acestea, domiciliul real (actual) neînregistrat nu este opozabil terților de bună-credință și autorităților, față de care se prezumă îndeplinite formalitățile legale privind declararea domiciliului. Totodată, simpla aparență a folosirii unei alte locuințe, ca locuință principală, nu este suficientă pentru ca terții să considere că domiciliul declarat nu mai corespunde realității. În asemenea situații, terții trebuie să dovedească faptul că domiciliul real este altul, de exemplu în cazul dispariției imobilului în care persoana locuia ori al înstrăinării acestuia, cu mutarea definitivă într-o altă locuință.[21]

Un alt aspect important în materie de domiciliu este posibilitatea oferită de legiuitor subiecților la un **domiciliu ales**. Codul civil al Republicii Moldova[22], similar Codului civil al României[23], cuprinde astfel de reglementări. Efectele alegerii de domiciliu sunt relative, sub un dublu aspect: operează numai în raporturile dintre părți, nu și în cele pe care una dintre ele le poate avea cu terții, și nu există decât în cazul actului avut în vedere de părți la momentul alegerii.[24] Prin urmare, consecințele legate de cunoașterea domiciliului ales se opun doar părților contractante, nu și terților. Cu toate acestea, alegerea de domiciliu nu se prezumă, ci trebuie făcută printr-un act scris, de aici rezultând că în alegerea de domiciliu nu se aplică nici uzanțele, nici practicile statornicite între părți, chiar dacă fiecare dintre părți știe despre cealaltă că utilizează, de regulă, alegerea de domiciliu.[25] Aceste reguli sunt aplicabile și alegerii sediului persoanei juridice, întrucât art. 97 Cod civil rom. face trimitere la art. 227 Cod civil rom.

Doctrina franceză operează cu conceptul de „domiciliu aparent" prin care se înțelege locul ce, în „ochii" terților de bună-credință și în împrejurări în care eroarea lor este invincibilă, este considerat adevăratul domiciliu al persoanei interesate, deși, în realitate, acesta nu e domiciliul său. Jurisprudența recunoaște domiciliului aparent unele dintre efectele juridice care, în mod obișnuit, sunt atașate numai domiciliului real. Astfel, s-a considerat că o persoană care, deși nu mai locuia efectiv în apartamentul din Paris, păstrând acolo doar o reședință ocazională, nu exercita nicio activitate profesională în capitală, însă deținea în provincia de origine domenii importante, locuia într-un castel situat în acea regiune, achita impozite locale și exercita funcția de primar al unei comune rurale, avea cel puțin un domiciliu aparent în acea circumscripție, suficient pentru a

[20] Chelaru E. În: Baias F. A., Chelaru E. et al. (coord.), Codul civil. Comentariu pe articole. Ediția 3. București: Editura C.H. Beck, 2021. 3206 p. ISBN 978-606-18-1059-8, p. 116-117.
[21] Diaconescu Ș. În: Diaconescu Ș., Vasilescu P. Introducere în dreptul civil, vol., I. op.cit., p. 159.
[22] Art. 42 Cod civil. „Domiciliul ales": „(1) Partea unui act juridic poate să-și aleagă un domiciliu în vederea exercitării drepturilor sau a executării obligațiilor născute din acel act. (2) Alegerea domiciliului nu se prezumă, ci trebuie făcută în scris sub sancțiunea nulității."
[23] Art. 97 Cod civil rom. „Domiciliul ales": „(1) Părțile unui act juridic pot să aleagă un domiciliu în vederea exercitării drepturilor sau a executării obligațiilor născute din acel act. (2) Alegerea domiciliului nu se prezumă, ci trebuie făcută în scris."
[24] Chelaru E. În: Baias F. A., Chelaru E. et al. (coord.), op.cit., p. 121.
[25] Piperea Gh. În: Baias F. A., Chelaru E. et al. (coord.), Codul civil. Comentariu pe articole. Ediția 3. București: Editura C.H. Beck, 2021. 3206 p. ISBN 978-606-18-1059-8, p. 300.

determina competența instanței.[26] Fundamentul acestei jurisprudențe îl constituie regula *error communis facit ius*. În consecință, domiciliul aparent poate produce efectele juridice specifice domiciliului real numai dacă sunt îndeplinite cumulativ două condiții. În primul rând, persoana care invocă domiciliul aparent trebuie să fie de bună-credință. În al doilea rând, aceasta trebuie să dovedească faptul că s-a aflat într-o eroare invincibilă, respectiv într-o eroare pe care orice persoană rezonabilă, aflată în aceeași situație, ar fi comis-o.[27]

Localizarea și identificarea persoanei juridice. Sediul și denumirea.

În materie de localizare a persoanei juridice, potrivit art. 183 alin. (2) Cod civil, stabilirea și schimbarea sediului sunt opozabile terților din momentul înregistrării de stat. Aici trebuie avute în vedere regulile speciale de opozabilitate din art. 180 Cod civil, care transpun art. 16 alin. (6) și (7) din Directiva (UE) 2017/1132. Societatea este obligată să depună cererea de înregistrare a modificării sediului în Registrul de stat și să publice un aviz în Monitorul Oficial al Republicii Moldova privind schimbarea sediului. În cazul în care această obligație nu este respectată, societatea suportă consecințele negative prevăzute de art. 183 alin. (5) și art. 860 Cod civil, precum și de art. 255 Cod fiscal. Art. 183 alin. (5) din Codul civil prevede că persoana care și-a schimbat sediul, dar nu a publicat un aviz în Monitorul Oficial al Republicii Moldova răspunde pentru neînregistrare, iar art. 255 din Codul fiscal prevede sancțiuni financiare pentru informarea tardivă sau neinformarea organului fiscal despre modificarea sediului. Art. 860 din Codul civil prevede că, dacă și-a schimbat sediul până la data executării obligației și nu a informat cealaltă parte, debitorul sau creditorul obligației suportă toate cheltuielile și riscurile generate de această schimbare.[28]

Aceste reguli vizează nu doar localizarea persoanei juridice, ci și alte informații-cheie înregistrate în registrul de publicitate: denumirea, identitatea administratorului, dar și membrii persoanei juridice (cu excepția cazului în care legea prevede un alt registru pentru cotele în capital, cum este cazul societăților pe acțiuni[29]). Alin. (1) al art. 180 Cod civil instituie prezumția de exactitate a registrului de stat al persoanelor juridice, prezumție care nu se aplică atunci când persoana juridică „demonstrează că terțul cunoștea sau trebuia să cunoască faptul"; este, așadar, un caz în care cunoașterea efectivă sau prezumată răstoarnă cuprinsul registrului. Un exemplu în acest sens ar fi dacă terțul este însuși administratorul persoanei juridice sau un asociat ce a participat la adunarea generală la care s-a adoptat hotărârea ce a modificat informația cuprinsă în registrul de publicitate. Alin. (2) al art. 180 Cod civil instituie prezumția de cunoaștere, dar o amână cu 15 zile din momentul când faptul a fost făcut public. El reia aceeași excepție de cunoaștere efectivă sau prezumată bazată pe altă cale de cunoaștere. Buna-credință a terților interesați este protejată nu doar contra neactualizării registrului, ci și împotriva unei înregistrări greșite. Alin. (3) dispune că, față de terțul de bună-credință, prevalează faptul înregistrat, fiind o aplicație particulară a prezumției de exactitate a registrului de publicitate. Excepție servește doar cunoașterea efectivă („cu excepția cazului când terțul știa despre neveridicitate"). Sub aspect procedural, legiuitorul prezumă că toate actele juridice care au ajuns la sediul indicat în registrul de stat au fost aduse la cunoștința persoanei juridice, cu toate consecințele negative pentru aceasta.[30]

[26] Buffelan-Lanore Y. Domicile, demeure et logement familial. În: Répertoire de droit civil. Paris : Dalloz, juin 2014 (actualisation 2023), pct. 234-235.
[27] Buffelan-Lanore Y. Domicile, demeure et logement familial., op.cit., pct. 237.
[28] Roșca N., Baieș S. Dreptul afacerilor. Ediția a 4-a. Chișinău: CEP USM, 2021. 364 p. ISBN 978-9975-152-86-0, p. 218.
[29] Art. 18 și 19 din Legea nr. 1134 din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni.
[30] Roșca N. În: Băieșu A.; coord.: Buruiană M. Codul civil al Republicii Moldova. Comentariu. Art.1-511. Chișinău: Î.S.F.E.P. „Tipografia Centrală", 2006. Vol. 1. 816 p. ISBN 978-9975-78-466-5, pp. 123-124.

Art. 229 Cod civil rom[31] stabilește regulile **dovezii denumirii și sediului persoanei juridice**. Absența mențiunilor referitoare la denumirea ori sediul unei persoane juridice atrage inopozabilitatea față de terți a stabilirii sau modificării acestor atribute de identificare.

Această inopozabilitate echivalează, în raporturile cu terții, cu inexistența personalității juridice, dacă privește stabilirea denumirii sau a sediului. În situația în care ea privește doar modificarea acestor elemente, rezultă că, față de terți, schimbarea nu produce efecte. Norma nu distinge între terții de bună-credință și cei de rea-credință[32], ceea ce înseamnă că oricare dintre aceștia poate invoca inopozabilitatea. Soluția se explică prin caracterul pur negativ al inopozabilității: terțul nu invocă un drept, ci absența unei formalități legale.

Într-o altă opinie, se afirmă că în raporturile cu terții, denumirea și sediul persoanei juridice se dovedesc doar prin mențiunile înscrise în registrele de publicitate sau de evidență prevăzute de lege. În lipsa acestor înscrieri, stabilirea ori modificarea denumirii sau a sediului nu le este opozabilă terților. În consecință, aceștia sunt îndreptățiți să efectueze comunicările, notificările, somațiile și celelalte proceduri legale sau contractuale la sediul înregistrat. Totuși, se menționează că dacă terții cunosc că sediul a fost schimbat și știu despre noul centru de activitate, chiar dacă acesta nu este încă înregistrat oficial, exigențele bunei-credințe impun ca aceste proceduri să fie realizate la sediul real cunoscut.[33]

Lipsa împuternicirilor reprezentantului

O problemă distinctă, deși înrudită, este aceea a actului încheiat de o persoană care acționează în numele alteia *fără a avea împuterniciri* de reprezentare ori *cu depășirea acestora*. Art. 370 Cod civil prevede că, dacă o persoană încheie un act juridic în numele alteia fără a avea împuterniciri sau cu depășirea lor, actul juridic produce efecte pentru reprezentat numai dacă acesta îl ratifică ulterior. Ratificarea poate fi expresă sau rezulta din acțiuni concludente, iar până la ratificare actul constituie un document juridic *ineficient* în raport cu reprezentatul. Sancțiunea nu este, așadar, nulitatea, ci ineficiența, o stare de suspendare a efectelor față de pretinsul reprezentat, susceptibilă de a fi consolidată prin ratificare cu efect retroactiv.

Această tehnică a ineficienței protejează în mod nuanțat ambele părți. Reprezentatul nu este ținut de un act la care nu a consimțit, dar poate profita de el ratificându-l; terțul cocontractant nu rămâne lipsit de orice remediu, întrucât art. 371 Cod civil RM angajează răspunderea reprezentantului fără împuterniciri. Potrivit acestui text, persoana care a încheiat actul în calitate de reprezentant, dacă nu poate demonstra că a avut împuterniciri, este obligată, la alegerea celeilalte părți, fie să execute actul, fie să repare prejudiciul, în cazul în care reprezentatul refuză ratificarea. Dacă reprezentantul nu știa despre lipsa împuternicirilor, el răspunde numai pentru prejudiciul cauzat de convingerea celeilalte părți că împuternicirile existau, iar reprezentantul este *exonerat* de răspundere dacă cealaltă parte știa sau trebuia să știe despre lipsa împuternicirilor. Se regăsește astfel, și aici, ideea fundamentală a întregului studiu: protecția se acordă numai terțului *de bună-credință*, cel care a ignorat onest și fără culpă viciul reprezentării, nu și terțului care cunoștea sau trebuia să cunoască lipsa împuternicirilor.

În plan procesual, aplicarea art. 370 Cod civil RM (normă de drept material) la actele

[31] Art. 229 Cod civil rom. „Dovada denumirii și sediului" (1) În raporturile cu terții, dovada denumirii și a sediului persoanei juridice se face cu mențiunile înscrise în registrele de publicitate sau de evidență prevăzute de lege pentru persoana juridică respectivă. (2) În lipsa acestor mențiuni, stabilirea sau schimbarea denumirii și a sediului nu va putea fi opusă altor persoane.

[32] Piperea Gh. În: Baias F. A., Chelaru E. et al. (coord.), Codul civil. Comentariu pe articole. op. cit., pp. 302-303.

[33] Diaconescu Ș. În: Diaconescu Ș., Vasilescu P. Introducere în dreptul civil, vol. I., op. cit., pp. 278-279.

de procedură efectuate de reprezentantul contractual fără împuterniciri a fost criticată în doctrină, întrucât raporturile procesuale se nasc între participant și instanță, iar nu între participanți, astfel încât ratificarea de drept material nu poate suplini rigorile procesuale.[34] Observația confirmă necesitatea de a delimita cu grijă planul material de cel procesual atunci când se discută remediile lipsei de împuterniciri.

În materie de capacitate de exercițiu a persoanei juridice, se pune problema corelării prevederilor sus-menționate cu cele stabile la art. 177 Cod civil, în special alineatele (3)-(7), prin care legiuitorul urmărește asigurarea securității circuitului civil prin protejarea încrederii legitime a terților în puterea de reprezentare a administratorului. În doctrină se clarifică acest fapt, stabilindu-se că regula stabilită la art. 177 alin. (3) este preluată din dreptul societar european (art. 10 din Directiva 2009/101/EC, similar: art. 55 Legea română a societăților) și reprezintă un mecanism de protecție a terților care intră în relații cu persoana juridică, reprezentată de administrator sau cel împuternicit de acesta. În raporturile interne (dintre persoana juridică și administrator), organul competent poate limita împuternicirile administratorului față de întinderea împuternicirilor administratorului conferite de lege. Încălcarea acestor limitări reprezintă o neexecutare a obligațiilor administratorului și poate atrage răspunderea acestuia față de persoana juridică, care dispune de remediile prevăzute de lege. Aceste limite au însă efect doar *inter partes*. În raporturile externe (dintre persoana juridică și terți), aceste limite ale împuternicirilor administratorului stabilite de organul competent al persoanei juridice nu sunt opozabile terților, chiar dacă ei au cunoscut despre existența limitelor (au avut cunoaștere efectivă). În consecință, actul juridic încheiat de administrator cu depășirea unor asemenea limite rămâne eficient în raporturile cu terții și nu constituie un act juridic ineficient în sensul art. 370 din Codul civil.[35]

Deci terții nu au obligația de a verifica limitările împuternicirilor administratorului prevăzute în actul de constituire al persoanei juridice sau în hotărârile organelor acesteia. Mai mult, aceste limitări nu le sunt opozabile nici atunci când terții cunosc efectiv despre existența lor. În schimb, terții sunt somați să cunoască limitele competențelor administratorului stabilite de lege, întrucât acestea produc efecte *erga omnes* și sunt opozabile tuturor în temeiul principiului *nemo censetur ignorare legem*.[36]

Astfel, actele juridice încheiate de organul respectiv cu terții, în limitele competențelor, atribuțiilor sau puterilor conferite de persoana juridică, sunt considerate acte ale persoanei juridice însăși. În consecință, drepturile și obligațiile născute din aceste documente aparțin persoanei juridice. Dacă însă organul depășește limitele împuternicirilor sau încheie acte pentru care nu avea competență, acesta nu mai exprimă în mod valabil voința persoanei juridice. Cu toate acestea, în vederea protejării terților de bună-credință, persoana juridică rămâne obligată și prin actele încheiate de organele sale chiar și atunci când acestea au depășit puterea de reprezentare conferită prin actul constitutiv sau statut.[37]

[34] Belei E. Ratificarea actelor de procedură civilă efectuate de reprezentantul contractual fără împuterniciri: a fi sau a nu fi? În: Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe sociale", 2020, nr. 3(133), pp. 104–110. ISSN 1814-3199; ISSN online 2345-1017. DOI: 10.5281/zenodo.3886747, disponibil pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/12.%20p.104-110.pdf, accesat la 1.04. 2026.

[35] Cazac O. Adnotare la art. 177 [online]. În: Codul civil Adnotat. https://animus.md/adnotari/177/ (accesat la data de 1.04. 2026).

[36] Cazac O. Adnotare la art. 177 [online]. În: Codul civil Adnotat. https://animus.md/adnotari/177/ (accesat la data de 1.04. 2026).

[37] Diaconescu Ș. În: Diaconescu Ș., Vasilescu P. Introducere în dreptul civil, vol. I. op. cit., pp. 264-265.

Această regulă practic consideră nescrise clauzele sau dispozițiile actului de constituire ori ale statutului, precum și hotărârile organelor statutare ale persoanei juridice, care limitează sau lărgesc puterile conferite exclusiv de lege acestor organe, chiar dacă asemenea hotărâri au fost publicate. Regula este menită a-i proteja pe terți, ei fiind obligați să cunoască structura legală a organelor persoanelor juridice, împiedicând persoana morală să se prevaleze de dispoziții statutare atipice, pentru a afecta astfel drepturile celor cu care încheie contractul.[38]

Astfel, deși raporturile interne dintre persoana juridică și administrator pot conține limitări ale împuternicirilor, asemenea restricții sunt, de regulă, inopozabile terților, iar eventualele neregularități nu afectează actele încheiate cu terții de bună-credință. În acest mod, riscul neregularităților interne este transferat asupra persoanei juridice, nu asupra terțului. Astfel, reprezentarea persoanei juridice constituie o expresie a principiului protecției bunei-credințe, consolidând stabilitatea și previzibilitatea raporturilor juridice civile.

Nulitatea hotărârii organului persoanei juridice.

O situație particulară survine atunci când hotărârea organului persoanei juridice (a membrilor ori a membrului unic al persoanei juridice, a organului colegial de supraveghere ori a organului executiv colegial al persoanei juridice[39]) este lovită de nulitate. Întrebarea este dacă nulitatea hotărârii „contaminează" actul juridic încheiat cu terțul în temeiul ei. Art. 202 alin.(1) Cod civil consacră regimul nulității hotărârii organului persoanei juridice, stabilind că dispozițiile legale privind nulitatea actului juridic se aplică în mod corespunzător, hotărârea fiind supusă fie nulității relative (spre exemplu, în caz de încălcare esențială a regulilor de convocare sau de desfășurare a ședinței, ori dacă reprezentantul participantului nu era împuternicit corespunzător), fie nulității absolute (spre exemplu, dacă a fost adoptată asupra unei chestiuni care nu era în ordinea de zi sau care nu intra în competența organului, ori dacă contravine ordinii publice sau bunelor moravuri).

Astfel, nulitățile hotărârilor organelor persoanei juridice se clasifică în nulități absolute și nulități relative. Criteriul distincției este temeiul invocat al nulității. Nulitatea absolută este excepția — alin. (6) prevede doar patru temeiuri și este o listă exhaustivă (*numerus clausus*). Regula este nulitatea relativă, care, la alin. (3), pe lângă patru temeiuri de nulitate relativă, prevede un temei atotcuprinzător și rezidual la lit. e): dacă nu întrunește alte condiții prevăzute de dispozițiile imperative ale legii sau ale actului de constituire al persoanei juridice a căror nerespectare nu se sancționează cu nulitate absolută.[40]

Cheia protecției terțului se află însă în alin. (7) al art. 202 Cod civil, potrivit căruia nulitatea absolută sau relativă a hotărârii organului persoanei juridice nu afectează actul juridic încheiat de persoana juridică, pe baza acelei hotărâri, cu terțul care, la data încheierii actului juridic, nu cunoștea și nici nu trebuia în mod rezonabil să cunoască temeiul de nulitate. Soluția este remarcabilă: ea izolează raportul extern (actul cu terțul de bună-credință) de raportul intern (validitatea hotărârii organului), astfel încât desființarea hotărârii rămâne, în principiu, o chestiune internă a persoanei juridice, lipsită de efecte asupra

[38] Diaconescu Ș. În: Diaconescu Ș., Vasilescu P. Introducere în dreptul civil, vol. I. op. cit., pp. 261-262.

[39] Alin.(1) art. 202 Cod civil „Nulitatea hotărârii organului persoanei juridice" Dispozițiile legale privind nulitatea actului juridic se aplică în mod corespunzător nulității hotărârii adunării generale a membrilor ori a membrului unic al persoanei juridice, a organului colegial de supraveghere ori a organului executiv colegial al persoanei juridice (hotărârea organului persoanei juridice), sub rezerva dispozițiilor legale aplicabile anumitor persoane juridice și, în completare, a dispozițiilor prezentului articol.

[40] Cazac, O. Adnotare la art. 202 [online]. În: Codul civil Adnotat. https://animus.md/adnotari/202/ (accesat la data de 1.04. 2026).

terțului care s-a încrezut legitim în aparența creată.

Formula: „nu cunoștea și nici nu trebuia în mod rezonabil să cunoască temeiul de nulitate", care face referire la **buna-credință** a terțului, implică atât lipsa de cunoaștere efectivă cât și prezumată, aplicându-se atât criteriul subiectiv, cât și cel obiectiv al cunoașterii, or, conform alin. (8), dacă acțiunea în nulitate a hotărârii se notează în registrul de publicitate în care este înregistrată persoana juridică, din data notării terțul nu mai poate invoca necunoașterea temeiului de nulitate pe care se întemeiază acțiunea notată. Notarea operează astfel ca un mecanism de transformare a necunoașterii în cunoaștere prezumată.

În doctrina **română**, din perspectiva actelor juridice subsecvente, se remarcă, că actele juridice externe sunt acte ale societății, iar nu ale reprezentantului său legal, chiar dacă sunt încheiate prin intermediul acestuia. Astfel, dacă hotărârea adunării generale care a stat la baza mandatului special este anulată, efectele actului față de societate depind de buna sau reaua-credință a cocontractantului la momentul încheierii acestuia. Or, anularea hotărârii adunării generale nu atrage, prin ea însăși, nulitatea actului încheiat cu terțul, întrucât hotărârea reprezintă doar mandatul special al reprezentantului, desființat cu efect *ex tunc*, iar nu actul juridic propriu-zis. În materia societară, actele subsecvente unei hotărâri anulate sunt puține și există numai atunci când între acestea și hotărârea anulată este o legătură de conexitate. Astfel de exemple sunt hotărârea de repartizare a dividendelor adoptată în baza unei hotărâri anterioare anulate, hotărârea de confirmare a majorării capitalului social cu aporturi în natură sau decizia consiliului de administrație ori a directoratului privind majorarea capitalului social, adoptată în temeiul unei delegări de competență ulterior anulate.[41]

În aceeași ordine de idei, se reține că hotărârea adunării generale nu reprezintă un act juridic (*negotium juris*), ci un act colectiv, complex, cu o natură *sui generis*, astfel încât nu poate fi identificată cu „consimțământul" societății. Consimțământul persoanei juridice, în raporturile cu terții, este exprimat de reprezentantul său legal, în timp ce hotărârea adunării generale constituie doar mandatul special în baza căruia acesta acționează. Prin urmare, anularea hotărârii nu echivalează cu lipsa consimțământului la încheierea actului juridic.[42]

Nulitatea persoanei juridice și impactul asupra capacității.

În fine, ipoteza-limită este aceea a nulității însăși a persoanei juridice. Și aici, principiul protecției terțului de bună-credință și a securității circuitului prevalează asupra logicii retroactive a nulității.

Astfel, efectele nulității, indiferent dacă aceasta este relativă sau absolută, nu operează retroactiv, persoana juridică încetând să existe numai pentru viitor, de la data la care hotărârea judecătorească de constatare sau declarare a nulității a rămas definitivă. Acest regim derogatoriu se justifică, deci, prin necesitatea protejării intereselor terților (angajați, parteneri contractuali ș.a.) care au intrat în raporturi juridice cu o persoană juridică aparent legal constituită.[43] Astfel, ca o consecință a neretroactivității nulității persoanei juridice, toate actele juridice încheiate cu terții în numele persoanei juridice sunt perfect valabile, nu se desființează.[44]

[41] Bodu S. Tratat de drept societar. Teorie și practică. Ediția a II-a. București: Editura Rosetti International, 2019. ISBN 978-606-8794-72-3, pp. 657-658.
[42] Bodu S. Tratat de drept societar. Teorie și practică. Ediția a II-a. op. cit., p. 658.
[43] Diaconescu Ș. În: Diaconescu Ș., Vasilescu P. Introducere în dreptul civil, vol. I. op. cit., p. 251.
[44] Ungureanu C.T. Drept civil. Partea generală. Persoanele. București: Editura Hamangiu, 2016. ISBN 978-606-27-0668-5, p. 400.

Prin urmare, în corespundere cu art. 199 Cod civil rom[45], nulitatea persoanei juridice nu produce efecte asupra actelor juridice încheiate de aceasta înainte de pronunțarea hotărârii prin care s-a constatat sau declarat nulitatea. Până la acel moment, persoana juridică este considerată legal constituită, astfel încât bunurile, drepturile și obligațiile dobândite ori asumate de aceasta au intrat în patrimoniul său în mod valabil. Ulterior constatării sau declarării nulității, patrimoniul persoanei juridice intră în procedura de lichidare. Drepturile, inclusiv creanțele, sunt exercitate de lichidator, iar obligațiile sunt stinse din valorificarea bunurilor și recuperarea creanțelor. În măsura în care aceste resurse sunt insuficiente, creditorii pot urmări fondatorii și asociații, care răspund solidar și nelimitat pentru datoriile persoanei juridice declarate nule. Totodată, nulitatea persoanei juridice nu poate fi invocată împotriva terților de bună-credință. Excepția operează numai dacă se dovedește că terțul cunoștea existența cauzei de nulitate la data încheierii actului juridic, fiind astfel în cunoștință de cauză sau acționând în înțelegere cu fondatorii, asociații ori reprezentanții persoanei juridice.[46] Și doctrina franceză unanim admite că terții de bună-credință își păstrează drepturile dobândite de la o societate a cărei nulitate a fost ulterior constatată. În consecință, lichidatorul are obligația de a asigura executarea contractelor încheiate în perioada existenței societății și achitarea obligațiilor asumate de aceasta.[47] În general, față de terți, efectele nulității se produc doar după ce s-au operat mențiunile corespunzătoare în registrele de publicitate, cu excepția cazului în care terții au cunoscut deja luarea măsurii în cauză.[48]

Doctrina franceză reține că protecția terților de bună-credință prevalează chiar și în ipoteza nulității societății. Totuși, se vorbește despre existența unei excepții de la principiul inopozabilității nulității față de terții de bună-credință. Deci, asociatul lipsit de capacitate sau al cărui consimțământ a fost viciat prin eroare, dol ori violență poate opune nulitatea unui terț de bună-credință. În schimb, lipsa consimțământului rezultată din neconvocarea și neparticiparea unui asociat la o deliberare nu constituie un viciu de consimțământ și, în consecință, nu poate fi invocată împotriva terților de bună-credință.[49]

4. CONCLUZII

Materia dreptului persoanelor implică un echilibru constant între necesitatea de a proteja persoana vulnerabilă (persoana ocrotită) sau persoana juridică afectată de actele necorespunzătoare ale organelor sale pe de o parte, și protecția terțului de bună-credință, securitatea dinamică a circuitului civil, pe de altă parte. În reglementarea actuală a Codului civil al Republicii Moldova, acest echilibru este realizat prin norme privind opozabilitatea, care, în principiu, acordă prioritate protecției terțului de bună-credință.

Mecanismul comun tuturor materiilor analizate (măsurile de ocrotire, domiciliul, sediul, denumirea, administratorul persoanei juridice, viciile reprezentării, nulitatea hotărârii organului persoanei juridice) implică distincția dintre cunoașterea efectivă, care, în principiu, înlătură întotdeauna buna-credință, și cunoașterea prezumată, care presupu-

[45] Art. 199 Cod civil rom. „Regimul actelor juridice încheiate cu terții" (1) Constatarea sau, după caz, declararea nulității nu aduce atingere actelor încheiate anterior în numele persoanei juridice de către organele de administrare, direct sau prin reprezentare, după caz. (2) Nici persoana juridică și nici fondatorii sau asociații acesteia nu pot opune terților nulitatea acesteia, în afară de cazul în care se dovedește că aceștia cunoșteau cauza de nulitate la momentul încheierii actului.

[46] Piperea Gh. În: Baias F. A., Chelaru E. et al. (coord.) Codul civil. Comentariu pe articole. op. cit., p. 258.

[47] Honorat J. Nullité. În: Répertoire des sociétés. Paris : Dalloz, mars 1997 (actualisation 2020), pnct. 207-208.

[48] Nicolae M. (coord.), Ilie G.-A., Paziuc C., Rizioiu R. Drept civil. Persoanele. București: Editura Solomon, 2025. ISBN 978-630-6765-00-3, p. 422.

[49] Honorat J. Nullité. În: Répertoire des sociétés. Paris : Dalloz, mars 1997 (actualisation 2020), pnct. 211.

ne existența unui registru public real și accesibil. Buna-credință și încrederea legitimă a terților trebuie protejate ori de câte ori aceștia s-au bazat pe informațiile cuprinse într-un registru de publicitate sau pe aparența juridică creată în condițiile legii.

În concluzie, terții care intră în relații cu o persoană fizică sau juridică trebuie să fie interesați de capacitatea civilă a persoanei și, în special, de eventualele limite ale acesteia. Corelativ, ordinea juridică le datorează un sistem de publicitate care să facă această verificare posibilă. Acolo unde publicitatea există și funcționează, buna-credință a terțului este protejată, iar securitatea raporturilor juridice este asigurată. Din contră, acolo unde publicitatea lipsește, atât validitatea actelor juridice, cât și securitatea circuitului civil rămân fragile.

BIBLIOGRAFIE
BIBLIOGRAPHY

Codul civil al Republicii Moldova. Nr.1107-XV din 06.06.2002. În: M.O. nr. 82-86 din 22.06.2002 [online]. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149719&lang=ro# (accesat la data de 1.04. 2026).

Directiva (UE) 2017/1132 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale (codificare) (Text cu relevanță pentru SEE), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 169, 30 iunie 2017, p. 46–127 [online]. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L1132 (accesat la data de 1.04. 2026).

Legea nr. 1134 din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr. 372-382, art. 341 (republicată), modificată prin Legea nr. 92 din 28 mai 2026, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2026, nr. 238-241, art. 242 (în vigoare de la 1 ianuarie 2028) [online]. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=154811&lang=ro# (accesat la data de 1.04. 2026).

Codul civil al României intrat în vigoare pe 01.10.2011 conform Legii nr.71/2011 pentru punerea în aplicare a Codului civil. În: Monitorul Oficial al României nr.511 din 24 iulie 2009 [online]. http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/175630 (accesat la 1.04. 2026).

Baieș S., Roșca N. Drept civil. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică, Chișinău: Î.S.F.E.P. „Tipografia Centrală", 2014. 392 p. ISBN 978-9975-53-306-5

Belei E. Ratificarea actelor de procedură civilă efectuate de reprezentantul contractual fără împuterniciri: a fi sau a nu fi? În: Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe sociale", 2020, nr. 3(133), pp. 104–110. ISSN 1814-3199; ISSN online 2345-1017. DOI: 10.5281/zenodo.3886747, disponibil pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/12.%20p.104-110.pdf, accesat la 1.04. 2026.

Bodu S. Tratat de drept societar. Teorie și practică. Ediția a II-a. București: Editura Rosetti International, 2019. ISBN 978-606-8794-72-3

Buffelan-Lanore Y. Domicile, demeure et logement familial. În: Répertoire de droit civil. Paris: Dalloz, juin 2014 (actualisation 2023).

Cazac O. Capacitatea procesuală a adultului cu dizabilități mentale. În: Nicolae M. (coord.), Persoana și întreprinderea. Aspecte teoretice cu implicații și aplicații practice. București: Solomon, 2025, pp. 150-223. ISBN 978-606-9628-77-5 [online], disponibil pe: https://animus.md/blog/capacitatea-procesuala-a-majorului-cu-dizabilitati-

mintale/, accesat la 1.04. 2026.
Cazac O. Adnotare la art. 177 [online]. În: Codul civil Adnotat. https://animus.md/adnotari/177/ (accesat la data de 1.04. 2026).
Cazac O. Adnotare la art. 202 [online]. În: Codul civil Adnotat. https://animus.md/adnotari/202/ (accesat la data de 1.04. 2026)
Cazac O. Adnotare la art. 337 [online]. În: Codul civil Adnotat. https://animus.md/adnotari/337/ (accesat la data de 1.04. 2026).
Cazacu D. Măsurile contractuale și judiciare de ocrotire a persoanei fizice adulte: noțiuni introductive. În: Revista Institutului Național al Justiției, nr. 4 (47), Chișinău: „Tipografia Sirius" SRL, 2018, p. 9-14. ISSN 1857-2405, disponibil pe: https://www.inj.md/sites/default/files/RINJ_4_47_2018_0.pdf, accesat la 1.04. 2026.
Chelaru E. În: Baias F. A., Chelaru E. et al. (coord.), Codul civil. Comentariu pe articole. Ediția 3. București: Editura C.H. Beck, 2021. 3206 p. ISBN 978-606-18-1059-8
Diaconescu Ș. În: Diaconescu Ș., Vasilescu P. Introducere în dreptul civil, vol. I. București: Editura Hamangiu, 2022. ISBN 978-606-27-2150-3
Honorat J. Nullité. În: Répertoire des sociétés. Paris: Dalloz, mars 1997 (actualisation 2020).
Nicolae M. (coord.), Ilie G.-A., Paziuc C., Rizioiu R. Drept civil. Persoanele. București: Editura Solomon, 2025. ISBN 978-630-6765-00-3
Piperea Gh. În: Baias F. A., Chelaru E. et al. (coord.), Codul civil. Comentariu pe articole. Ediția 3. București: Editura C.H. Beck, 2021. 3206 p. ISBN 978-606-18-1059-8
Roșca N., Baieș S. Dreptul afacerilor. Ediția a 4-a. Chișinău: CEP USM, 2021. 364 p. ISBN 978-9975-152-86-0
Roșca N. În: Băiesu A.; coord.: Buruiană M. Codul civil al Republicii Moldova. Comentariu. Art.1-511. Chișinău: Î.S.F.E.P. „Tipografia Centrală", 2006. Vol. 1., 816 p. ISBN 978-9975-78-466-5
Ungureanu C.T. Drept civil. Partea generală. Persoanele. București: Editura Hamangiu, 2016. ISBN 978-606-27-0668-5